

№058
07/2026

ЖИТТЯ В ОКУПАЦІЇ

Ситуація на територіях України, що тимчасово перебувають під контролем російської армії

Інтелектуальний квіз, присвячений Дню пам'яті Фелікса Дзержинського, для вихованців кадетського корпусу ім. Олександра Захарченка в Донецьку

- Свавілля окупаційних адміністрацій | с.2
- Російська пропаганда на тимчасово окупованих територіях | с.8
- Насильницька русифікація українських громадян в окупації | с.13
- Мілітаризація окупованих територій | с.16
- Соціально-економічна ситуація на тимчасово окупованих територіях | с.20
- Опір українців російській окупації | с.25
- Нове життя в евакуації | с.28

АЛЬТЕРНАТИВА
правозахисний центр

Матеріал підготовлено Луганським обласним правозахисним центром "Альтернатива". Інформація, викладена в дайджесті, не є вичерпною
Дизайн та верстка - Наталія Гордієнко

СВАВІЛЛЯ ОКУПАЦІЙНИХ АДМІНІСТРАЦІЙ

- Демографічна ситуація на тимчасово окупованих територіях (далі - ТОТ) України стрімко погіршується - РФ продовжує цілеспрямовану політику етноциду, мета якої - стерти українську ідентичність і замінити місцеве населення росіянами, мігрантами з Центральної Азії, Північного Кавказу та інших регіонів.

РФ довела становище українського населення на ТОТ України до катастрофи. Народжуваність - наднизька, а смертність вкрай висока, і ці показники значно перевищують навіть середньоросійські.

Для прикладу, у 2025 році на окупованій частині Донецької області природний приріст місцевого населення склав -9,9%. Це у 2,4 раза гірше, ніж загальний показник в РФ.

Масштаб демографічних втрат, спричинених РФ на ТОТ сходу України вражає - за 10 років населення Донбасу скоротилося майже на третину. Якщо у 2001 році в Донецькій та Луганській областях разом проживало близько 7,37 млн осіб, то на початок 2024 року там залишилося приблизно 3,75 млн осіб.

Спричинене російсько-українською війною критичне становище на окупованих територіях характеризується продовженням міграції українського населення з окупації, на що впливає низка факторів - активні бойові дії, різке падіння якості медичних та інших соціальних послуг, репресії, примусова русифікація та мобілізація до російської окупаційної армії, відсутність захисту права власності.

РФ активно завозить своїх громадян на окуповані території України, аби у підсумку повністю замінити їхній етнічний склад. Переселення росіян до ТОТ України здійснюється через низку спеціальних програм, пільг, фінансових і кар'єрних важелів.

Станом на липень 2026 року в окупованому Криму та Севастополі перебувають 200–300 тисяч етнічних росіян. У планах до 2042 року - переселити ще 130 тисяч росіян лише до Севастополя.

Станом на 2024 рік в окупованих частинах Донецької, Луганської, Запорізької та Херсонської областей перебували 200 тисяч етнічних росіян, а також близько 100 тисяч трудових мігрантів-заробітчан із Центральної Азії та Кавказу. Лише з початку 2026 року на ТОТ Донеччини обліковано близько 10 тисяч таких “трудових мігрантів”.

<https://surl.li/tnlvlu>

- У російських медіа-ресурсах з'явилася інформація про розробку нового смартфона під назвою «Велика Русь», який, за повідомленнями окремих джерел, має бути орієнтований на використання державними службовцями та забезпечення інформаційної безпеки.

Як зазначається, пристрій планують інтегрувати з російським месенджером МАХ та іншими сервісами, включеними до т.зв. «білих списків» - переліку дозволених цифрових ресурсів. За попередніми заявами, на першому етапі гаджет можуть використовувати представники органів влади.

До середини 2027 року смартфони такого типу можуть стати обов'язковими для частини державних службовців - від регіонального рівня до центральних органів влади. Користуватися іншими гаджетами буде заборонено. За порушення будуть карати штрафами до 10 мільйонів рублів та тюремним ув'язненням на строк до 7 років.

Прихильники цієї ініціативи пояснюють її необхідністю захисту державної інформації та зниження залежності від іноземних цифрових технологій. Водночас експерти звертають увагу, що подібні обмеження можуть впливати на рівень цифрової конкуренції, доступ користувачів до міжнародних сервісів та ступінь контролю держави над інформаційним середовищем.

https://t.me/kremlin_secrets/7422

- В Мелітополі російські адміністративні структури запроваджують додаткові вимоги щодо обліку осіб, які перебувають у місті.

Нові правила передбачають посилення відповідальності для власників готелів, хостелів, інших об'єктів розміщення, а також осіб, які здають житло в оренду.

Про нові вимоги повідомило т.зв. “Головне управління МВС РФ у Запорізькій області”. Представники окупаційних органів попередили

власників готелів та хостелів про необхідність дотримання російських правил міграційного обліку та реєстрації громадян за місцем перебування.

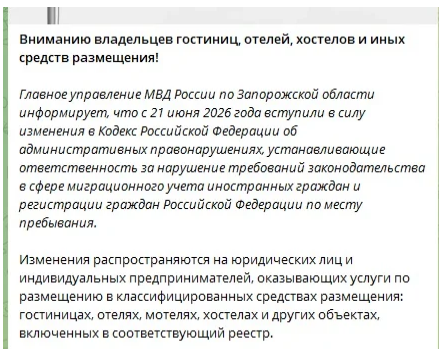
Згідно з повідомленнями окупаційних структур, з 21 червня 2026 року в РФ набули чинності зміни до Кодексу про адміністративні правопорушення, які збільшують штрафи за порушення правил передачі інформації про постояльців.

Власники офіційних засобів розміщення зобов'язані повідомляти органи МВС РФ про прибуття та вибуття іноземних громадян. За несвоєчасне подання інформації передбачені такі санкції:

- затримка не більше одного робочого дня - штраф від 80 до 100 тисяч рублів;
- повторне порушення - від 160 до 200 тисяч рублів;
- затримка понад один робочий день - від 400 до 500 тисяч рублів.

У разі якщо порушення стосується кількох постояльців, штраф може нараховуватися окремо за кожну особу.

Під виглядом боротьби за дотримання міграційного законодавства окупаційні адміністрації поступово впроваджують російські правила обліку населення: вимагають оформлювати російські документи, змінювати реєстрацію, передавати персональні дані до російських баз.

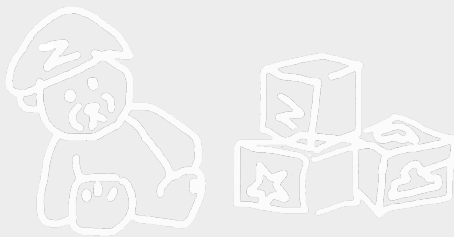

<https://surl.li/sajvgf>

- Експертна місія ОБСЄ, створена в межах Московського механізму, оприлюднила звіт про милітаризацію та індоктринацію українських дітей РФ.

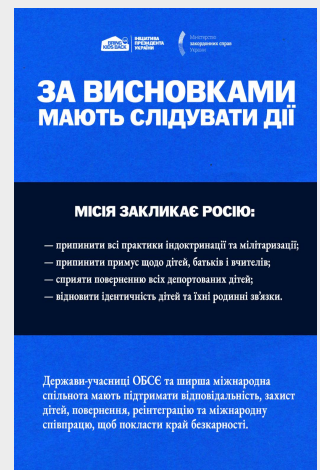
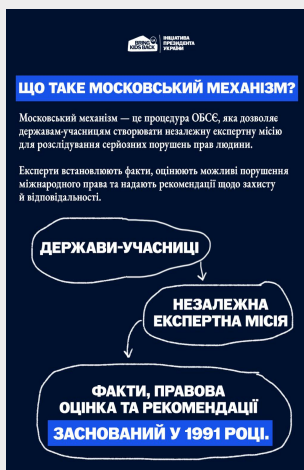
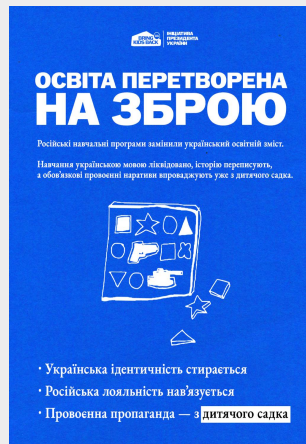
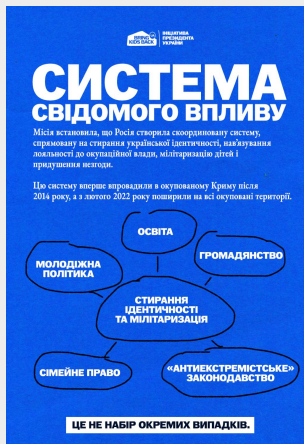
Він підтверджує, що це не поодинокі порушення, а цілеспрямована державна політика Росії, яку вона почала вибудовувати після окупації Криму у 2014 році та масштабувала після 2022 року на всі ТОТ України.

Наразі РФ здебільшого вже не потрібно фізично переміщувати дітей, адже ці практики здійснюються безпосередньо за місцем їхнього проживання. Менша кількість переміщень не означає меншу кількість жертв. Це лише означає, що РФ стало простіше чинити ці злочини.

«Звіт Московського механізму ОБСЄ вперше фіксує дії росіян проти українських дітей не як окремі порушення, а як свідому державну політику — і кваліфікує їх як злочин проти людяності. Діти мають бути невід'ємною частиною мирних переговорів, а всі причетні до цих злочинів мають бути притягнуті до відповідальності»,
- зазначив Міністр закордонних справ України Андрій Сибіга.

<https://t.me/BringKidsBackUA/160> <https://t.me/BringKidsBackUA/171>

- В Донецьку зафіксовано нову хвилю т.зв. «інспекцій житла», під час яких окупаційні комісії масово визнають будинки місцевих мешканців аварійними - навіть за наявності мінімальних або поверхневих пошкоджень.

Фактично мова йде про запуск чергової схеми перерозподілу нерухомості. Після формального визнання будинку «непридатним для проживання» людей змушують залишати свої квартири та переселятися до комунальних гуртожитків або тимчасового житла з мінімальними умовами.

За інформацією Центру національного спротиву (далі - ЦНС), подібні рішення часто ухвалюються непрозоро, а оцінка стану житла навмисно занижується. Це створює підґрунтя для подальшого знесення будинків і забудови територій новими об'єктами. Окремо зазначається, що ті, хто не проходить «перевірку статусу житла» або не оскаржує рішення комісій, ризикують залишитися фактично без власності та без гарантій компенсації.

<https://sprotyv.org.ua/nova-skHEMA-tysku-v-donetsku>

- На тлі гуманітарних проблем, погіршення безпекової ситуації та зростання побутових труднощів дедалі більше жителів ТОТ Запорізької, Херсонської областей і Криму намагаються виїхати на підконтрольну Україні територію.

Найпоширеніший шлях евакуації проходить через територію РФ та Білорусі до єдиного діючого пішохідного гуманітарного переходу Мокрани - Доманове. Подорож може тривати кілька днів і супроводжується численними перевітками, допитами та оглядом особистих речей і мобільних пристроїв. Особливо ретельно, за свідченнями людей, перевіряють сім'ї з дітьми.

Однією з головних проблем залишається евакуація маломобільних людей похилого віку. У спеціалізованих чатах постійно з'являються звернення щодо можливості вивезення лежачих хворих, а також консультації стосовно документів, необхідних для подальшого виїзду до країн Європи.

Не менш складною є евакуація домашніх тварин. Для перевезення великих собак чи інших улюбленців часто потрібні спеціальні клітки, окремий транспорт і додатковий час на проходження прикордонних процедур.

Додаткові труднощі створюють зміни у російському законодавстві. З 20 січня 2026 року для наземного виїзду дітей, які мають громадянство РФ або російське свідоцтво про народження, обов'язковим став російський закордонний паспорт. Без нього перевізники не можуть брати дитину на рейс.

Якщо ж український закордонний паспорт прострочений або його немає, потрапити безпосередньо до країн ЄС також неможливо. У таких випадках люди оформлюють у консульстві України в Мінську тимчасове посвідчення особи для повернення в Україну - т.зв. «білий паспорт».

Перевізники допомагають із поселенням у Мінську, оформленням документів та подальшим трансфером до українського кордону.

Останнім етапом маршруту стає перехід через нейтральну смугу між Білоруссю та Україною поблизу пункту пропуску Мокрани - Доманове.

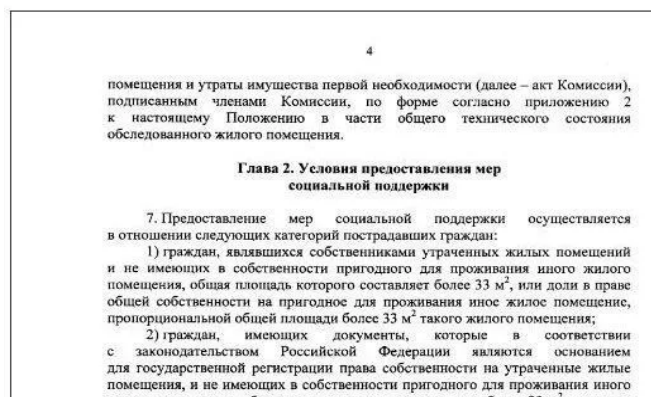
<https://surl.li/xrmtxy>

- В Маріуполі сім'ї, які втратили житло через війну, стикаються з проблемою отримання компенсації на дітей.

Причина - відмінності у "нормативних актах", які регулюють виплати за втрачене майно та виплати за втрачене житло. Під час виплати компенсації за втрачене майно першої необхідності діти до 14 років визнаються такими, що проживали у житлі, незалежно від наявності реєстрації.

Водночас для отримання компенсації за зруйновану квартиру сім'ям без реєстрації необхідно звертатися до "суду", щоб підтвердити факт проживання дітей за цією адресою. Тобто один і той самий юридичний факт - проживання неповнолітньої особи - в одному випадку презюмується, а в іншому — потребує окремого "судового" доведення. При тому доводити це треба саме тоді, коли мова йде про гроші.

<https://t.me/andriyshTime/63883>

► **На тимчасово окупованому півострові тривають незаконні затримання, штрафи та переслідування мешканців за публічну незгоду з діями окупаційної адміністрації:**

Т.зв. «прокуратура республіки Крим» засудила 35-річного жителя Сімферопольського району до 1,5 року позбавлення волі в колонії-поселенні за публікації в соціальних мережах, які «суд» кваліфікував як нібито «заклики до насильницьких дій за національною ознакою».

Т.зв. «прокуратура республіки Крим» передала до «суду» справу чоловіка, якого обвинувачують у «виправданні тероризму в інтернеті». За версією окупаційного слідства, він нібито публікував у соціальній мережі коментарі із закликами до атак на органи окупаційної влади РФ.

ФСБ затримала 44-річного жителя селища Ічки, якого звинувачують у «публічних закликах до екстремістської діяльності». За версією російських силовиків, чоловік публікував у месенджері коментарі із закликами до насильства щодо російських військових, за що йому загрожує до семи років ув'язнення.

Т.зв. «Керченський міський суд» заарештував на 15 діб місцевого жителя, який, за словами окупантів, зняв на відео військовий бензовоз, замаскований під вантажівку. Окупаційний «суд» призначив йому максимально суворе покарання за цією статтею, пославшись на «високу суспільну небезпеку» його дій.

Окупанти засудили до 6,5 років колонії загального режиму жителя Сімферопольського району, за нібито «заклики до тероризму». За даними окупаційного слідства, чоловік у Telegram нібито залишав коментарі із закликами до ракетних ударів по території РФ, «ображав російську армію» і президента РФ, а росіян називав «орками».

<https://t.me/ppuark/8017> <https://t.me/ppuark/7973> <https://t.me/ppuark/7919> <https://t.me/ppuark/7863>

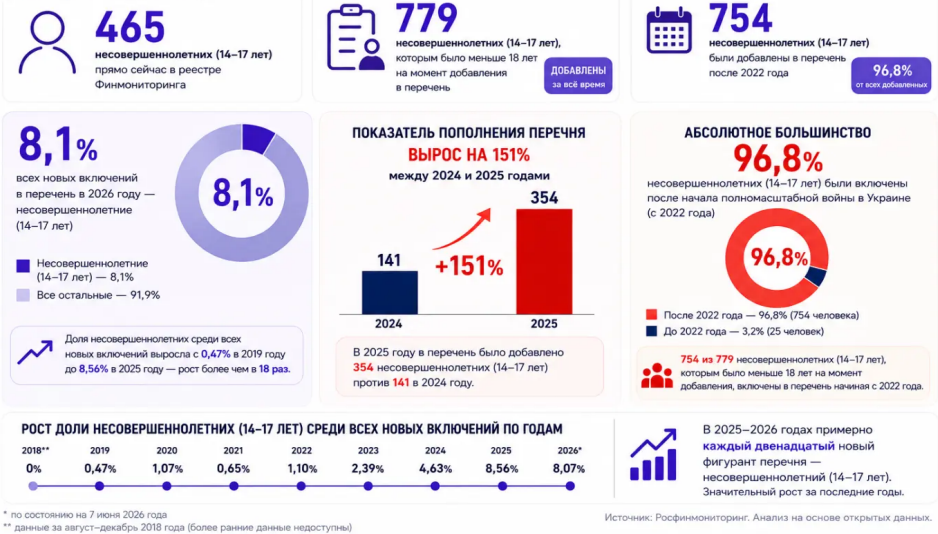
Незалежна дослідницька організація з прав людини «Парубець Аналітика» опублікувала розслідування, в якому вивчається кількість неповнолітніх, зареєстрованих як «терористи» або «екстремісти» у списку моніторингу Федеральної служби фінансового моніторингу РФ (Росфінмоніторинг).

Дослідження показало, що з 2022 року РФ додала до реєстру 465 неповнолітніх, включаючи тих, кому лише 14 років. «Парубець Аналітика» зокрема виявила 37 неповнолітніх України у списку Росфінмоніторингу, більшість з яких Росфінмоніторинг ідентифікував як «терористів». Наймолодшому українцю в реєстрі на момент його додавання до списку було 14 років і три місяці.

<https://surl.it/pkxbxl>

НЕСОВЕРШЕННОЛЕТНИЕ (14–17 ЛЕТ) В РЕЕСТРЕ ФИНМОНИТОРИНГА

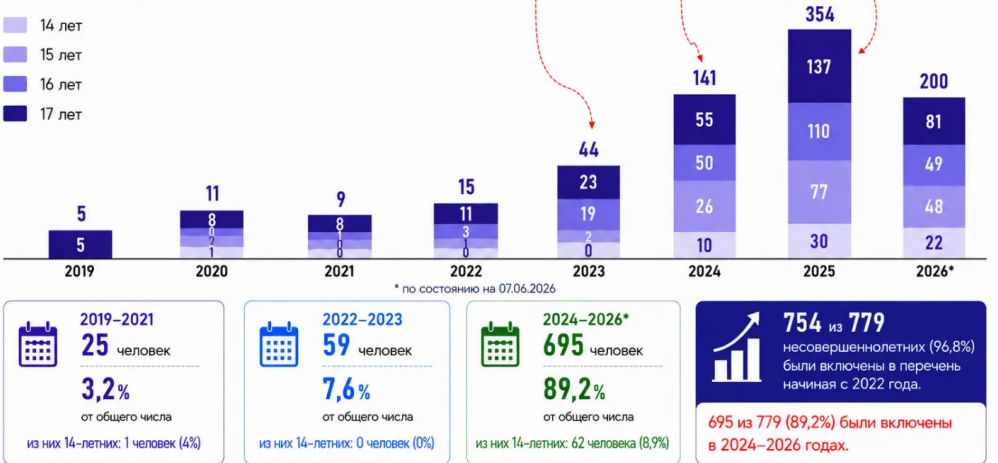
ДАННЫЕ НА 7 ИЮНЯ 2026 ГОДА

РОСТ ЧИСЛА НЕСОВЕРШЕННОЛЕТНИХ (14–17 ЛЕТ) В ПЕРЕЧНЕ РОСФИНМОНИТОРИНГА

Лица, включённые в перечень в возрасте 14–17 лет и продолжающие находиться в нём по состоянию на 07.06.2026

СКОЛЬКО НЕСОВЕРШЕННОЛЕТНИХ (14–17 ЛЕТ) БЫЛО ВКЛЮЧЕНО В ПЕРЕЧЕНЬ КАЖДЫЙ ГОД

РОСІЙСЬКА ПРОПАГАНДА НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ

- До єдиних державних підручників РФ з російської мови планують включити матеріали про учасників так званої “спеціальної військової операції” (далі - “СВО”) та “подвиги Донбасу”.

За словами радниці президента РФ, відповідні тексти вже внесені до підручників з російської мови для 10–11 класів і закладів середньої професійної освіти. Надалі аналогічні матеріали планують включити й до підручників для основної школи. Крім того, твори про так звану «СВО» вже додано до позакласної програми з літератури.

Впровадження нових єдиних державних підручників з російської мови та літератури для старших класів заплановано з 1 вересня 2027 року, а для учнів основної школи - поетапно з 1 вересня 2028 року.

<https://surl.li/qnlrce>

- У Мелітополі вихованців центру соціально-психологічної реабілітації змусили взяти участь у черговій «патріотичній» акції до Дня військової слави РФ.

Діти пробігли п'ятикілометровий забіг, після чого поклали квіти до військового меморіалу. За словами виконувачки обов'язків директора центру, участь у таких акціях має допомогти дітям «відчути себе частиною великої історії», а патріотизм щодо РФ має стати для них «особистим усвідомленням вчинком».

<https://surl.li/ybvnex>

- Міністерство просвіти РФ затвердило перелік сучасних «патріотичних» творів, рекомендованих для шкільних бібліотек.

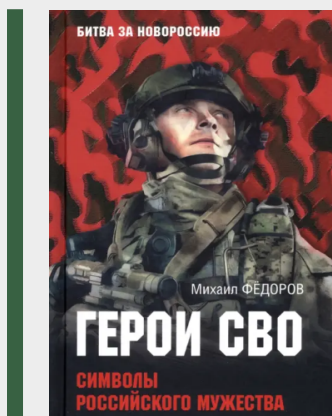
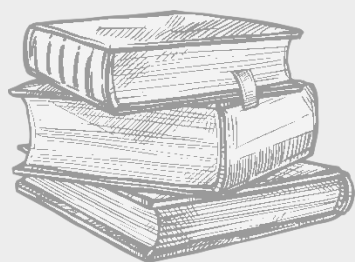
До списку увійшли книги, присвячені т.зв. «СВО», Донбасу та «Новоросії», які рекомендовано використовувати в освітньому процесі.

Зокрема, учні 5–9 класів мають читати книги «Герои СВО. Символы российского мужества» М. Федорова та «Тени Донбасса: маленькие истории большой войны. Неотправленные письма» О. Роя.

Для старшокласників підготовлено окремий перелік творів, серед яких «Донбасс - сердце России», «Суворовец Воевода», «За чертой», «Бранная слава» та поетична збірка «Поэзия русской зимы».

За інформацією Мінпросвіти РФ, рекомендовані списки вже направлено до шкільних бібліотек регіонів. Окрім творів про т.зв. «СВО», школярам також пропонують літературу про Другу світову війну, російських державників та військових діячів різних історичних періодів.

<https://surl.it/spbhcd> <https://surl.li/acyvpu> <https://surl.li/xpyuws> <https://surl.li/xvhwtd>

- У Донецьку до дня народження Михайла Толстих (Гіві), командира батальйону «Сомалі», що загинув в лютому 2017 року, відбулася серія пам'ятних та військово-патріотичних заходів за участі молоді, ветеранів і чинних військовослужбовців.

Організаторами виступили активісти «Молодой Гвардии Единой России» та студентські загони т.зв «ДНР».

На зустрічі молоді т.зв. «ДНР» із солдатами, що служили разом з Гіві, була розгорнута тематична виставка, присвячена життю та бойовому шляху Толстих, продемонстрований документальний фільм, проведені зустрічі з колишніми бійцями батальйону «Сомалі» та інших збройних формувань, покладені квіти до його портрета.

На іншій зустрічі з дітьми патріотичний захід був організований у межах національного проекту РФ «Молодежь и дети». Спочатку учасникам показали документальний фільм про життєвий шлях Гіві, після чого діти змогли поспілкуватися з військовослужбовцями батальйону «Сомалі».

За словами організаторів, подібні заходи покликані ознайомити молодь з історією Донбасу через особисті свідчення безпосередніх учасників подій та сприяти збереженню пам'яті про загиблих. Завершилася зустріч врученням дітям іграшкових танків. Організатори пояснили, що цей подарунок має символічний характер, оскільки, за спогадами матері Михайла Толстих, у дитинстві він найбільше любив гратися саме іграшковими танками.

Також до дня народження Толстих бійці добровольчого загону «БАРС» отримали пам'ятні наклейки з портретом Гіви, які пізніше були розміщені на автомобілях, що використовуються в зоні виконання бойових завдань. Акцію організували за участі прихильників регіональної громадської організації «Народна Дружина».

<https://surl.li/vkpixg> <https://surl.li/dapgnt> <https://surl.li/wdiipi>

► В окупованому Генічеську розпочав роботу так званий «Штаб громадського спостереження за виборами депутатів Державної думи РФ».

Рішення про його створення ухвалила підконтрольна окупаційній владі «громадська палата Херсонської області».

За повідомленням окупаційної адміністрації, «штаб» контролюватиме перебіг голосування та «дотримання виборчих прав громадян». До його складу увійшли місцеві колаборанти та представники створених окупаційною владою громадських структур. Керівником призначено тимчасово в.о. голови так званої «громадської палати Херсонської області» Ігоря Качура.

До структури «штабу» увійшли моніторингова, юридична, експертна, інформаційна групи, а також група взаємодії з муніципальними штабами.

Проведення виборів до Державної думи РФ на ТОТ України суперечить нормам міжнародного права та українському законодавству і не має жодних законних правових наслідків для України.

<https://www.herson.kp.ru/online/news/7054338> https://t.me/yellowribbon_ua/13720

- У Донецьку для вихованців кадетського корпусу ім. Олександра Захарченка провели інтелектуальний квіз, присвячений Дню пам'яті Фелікса Дзержинського.

Захід організували активісти «Молодой Гвардии Единой России».

Учасників поділили на команди, після чого вони пройшли чотири раунди вікторини. Запитання стосувалися біографії Дзержинського, його державної діяльності та фактів із життя. За словами організаторів, такий формат має сприяти кращому засвоєнню історичного матеріалу молоддю та формуванню «зв'язку поколінь».

Після завершення заходу учасники зазначили, що дізналися нові факти про історію РФ і Донецька, а також висловили підтримку проведенню подібних заходів у майбутньому.

<https://surl.li/rcjzqo>

- В окупаційній адміністрації повідомили про завершення підготовки експериментальної програми «козачих класів», яка стартує у чотирьох школах Донецька, Макіївки, Докучаєвська та Маріуполя.

До розробки навчальних матеріалів залучили не лише педагогів та істориків, а й священнослужителів Російської православної церкви.

За словами благочинного Докучаєвського округу протоієрея Микити Панасюка, саме представники церкви готуватимуть для школярів блоки про православні свята, які мають стати основою виховання. Окрім цього, дітей навчатимуть історії козацтва, «традиційних цінностей» та формуватимуть уявлення про сучасний Донбас як про «нову форму козацтва».

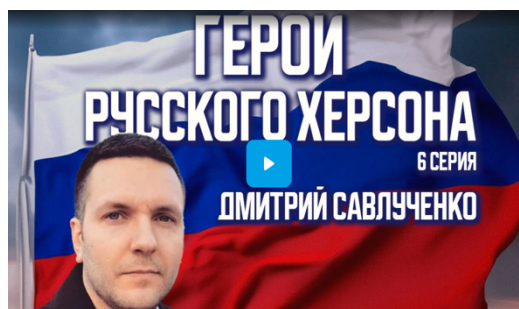

<https://surl.li/zkigxe>

- Російська пропаганда продовжує формувати образи «героїв» з колаборантів, які співпрацювали з окупаційною владою на ТОТ України.

На платформі Rutube оприлюднили шостий епізод документального проєкту «Герої російського Херсона», присвячений Дмитру Савлученку - колишньому керівнику управління сім'ї, молоді та спорту окупаційної адміністрації Херсонської області, який загинув у 2022 році.

У фільмі Савлученку подають як захисника «російської мови і культури», який після окупації Херсонщини нібито займався «відновленням мирного життя», а відповідальність за його загибель російська сторона покладає на СБУ. Для цього використано інтерв'ю з його родичами, друзями та колегами.

<https://surl.li/vtlqgv>

- У Мелітополі російська влада продовжує реконструкцію колишнього парку Залізничників, який після перейменування отримав назву парку т.зв. "учасників СВО". У межах реконструкції облаштовують дитячий майданчик із вуличними тренажерами, пофарбованими у колір хакі, лавками у військовій стилістиці та ігровими конструкціями у вигляді літаків.

Окупаційна влада позиціонує парк як майбутню «точку тяжіння» для молоді, поєднуючи благоустрій громадського простору з просуванням військово-патріотичної тематики.

<https://surl.li/isjffj>

- Окупанти продовжують використовувати кіно як один із ключових інструментів інформаційної війни.

Лише "Інститут розвитку інтернету", який фінансує створення пропагандистських фільмів і серіалів, у 2026 році отримав майже 26 млрд рублів з державного бюджету. Ще 79 млрд рублів передбачено на фінансування мережі Russia Today у 2025–2027 роках.

Саме за державні кошти створюються художні та псевдодокументальні стрічки на кшталт "20/22", "Свідок", "Крим", "Крим. Шлях до Батьківщини" та "Донбас: правда під прицілом", які виправдовують окупацію українських територій, героїзують російських військових і перекладають відповідальність за війну на Україну.

https://t.me/yellowribbon_ua/13716

НАСИЛЬНИЦЬКА РУСИФІКАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ГРОМАДЯН В ОКУПАЦІЇ

- Більшість незаконно переміщених на ТОТ України етнічних росіян - це відряджені з РФ особи, які “працюють” в окупаційних адміністраціях, репресивних апаратах, бюджетних “установах”, “організаціях” та “підприємствах”.

Щоб стимулювати росіян переїжджати на ТОТ, РФ створила систему фінансових бонусів. Відрядженим платять подвійний оклад, а також компенсацію за оренду житла - до 7 210 рублів на день. Добові сягають 8 480 рублів. За місяць відрядження так званий російський “чиновник” може отримати понад 470 тисяч рублів (понад 5 000 доларів), що в понад 8 разів перевищує середню зарплату в РФ.

Ще один стимул - роздача завезеним росіянам у власність земельних ділянок та експропрійованого житла українців. Вкрадене житло реалізують через пільгові іпотечні програми. У 2025 році на території Криму російським військовим з різних регіонів РФ роздали 4 000 ділянок.

На ТОТ Херсонської області у рамках нацпроекту «Молодежь и дети» діє програма «Земський учитель». Для фахівців, які переїжджають у регіон за цією програмою, передбачено виплату 2 млн рублів. У Каланчацькому окрузі вже працюють два учасники програми. Ще троє вчителів з Камчатського краю, Саратовської області та Криму переїдуть до окупованої Херсонщини на 2026-2027 навчальний рік.

Відділення соціального фонду РФ по т.зв. “ЛНР” заявило, що виплатило понад 880 000 рублів (11 320 доларів США) шістьом жителям Крайньої Півночі РФ за переїзд до Луганської області.

- РФ продовжує використовувати літні дитячі табори як інструмент інтеграції дітей з ТОТ Луганщини до російського освітнього, культурного та ідеологічного простору.

За словами т.зв. «глави ЛНР» Леоніда Пасічника, цього року різними програмами планують охопити понад 25 тисяч дітей.

За офіційними заявами окупаційної влади, понад 10 тисяч дітей проведуть канікули на базі навчальних закладів на ТОТ, ще понад 11 тисяч вирушать до дитячих таборів і санаторіїв у різних регіонах РФ та на Кримському півострові. Майже 700 дітей направлять до таких центрів, як «Орлюнок», «Зміна» та «Червона гвоздика».

Крім таборів, дітей активно залучають до федеральних програм РФ. За словами Пасічника, понад 2,5 тисячі старшокласників візьмуть участь у проєкті «Університетські зміни», 700 школярів — у програмі «Культурна карта 4+85», а ще понад 140 підлітків проведуть літо в музейно-храмовому комплексі «Новий Херсонес» на Кримському півострові в межах проєкту «Ми разом».

Попри позиціонування цих програм як оздоровчих та культурно-освітніх, вони супроводжуються системною інтеграцією дітей до російського політичного й гуманітарного простору. Під час змін проводяться заходи в межах державних програм «патріотичного виховання», використовуються державна символіка РФ та елементи російської ідеологічної політики.

Відомо, що Всеросійський дитячо-юнацький військово-патріотичний рух «Юнармія» регулярно проводить свої профільні зміни на базі таборів «Артек», «Орлюнок» та «Зміна», що створює умови для залучення дітей із ТОТ до військово-патріотичних заходів та популяризації військової служби.

Станом на початок липня 2026 року російська влада відправляла дітей з ТОТ Луганської і Донецької областей на «оздоровлення» та «відпочинок» до Республіки Татарстан, Краснодарського та Пермського краю, Ростовської, Астраханської та Волгоградської областей, а також до Абхазії.

<https://surli.cc/bnrjel>

- Активісти руху "Жовта Стрічка" повідомили, що після призначення в.о. т.зв. "міністра праці та соціального захисту" Херсонської області Марини Островської, яка прибула з Республіки Марій Ел, у підпорядкованих установах почалися масові звільнення.

Нове керівництво поступово витісняє місцевих працівників, які працювали в системі з 2022 року, замінюючи їх привезеними з РФ кадрами. Водночас у відомстві постійно відкривають нові вакансії з обіцянками високих зарплат, однак, частина новоприйнятих співробітників звільняється вже через кілька днів або тижнів роботи через умови праці та стиль управління.

https://t.me/yellowribbon_ua/13758

- У Севастополі розпочала роботу четверта літня підготовча школа «Путь атомщика. Летний экспресс - 2026».

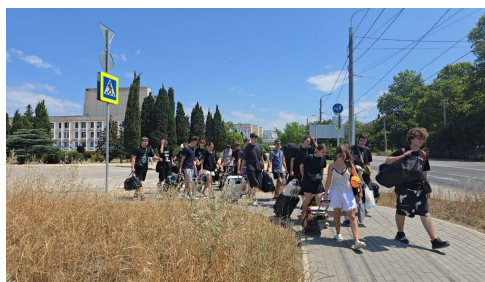
Її учасниками стали 91 випускник із Енергодара та Мелітополя, яких готують до вступу до Інституту ядерної енергії та промисловості Севастопольського державного університету.

Проект реалізується за підтримки концерну «Росэнергоатом» та окупаційної адміністрації Запорізької АЕС. Протягом місяця учасники проходять підготовку з математики, фізики, хімії, російської мови та географії для подальшого вступу на інженерно-технічні спеціальності, пов'язані з атомною енергетикою.

Після завершення навчання випускникам пропонують укласти договори про цільове навчання із Запорізькою АЕС. Такі програми передбачають оплату навчання, корпоративні стипендії, проходження практики на окупованій станції та подальше гарантоване працевлаштування.

Таким чином РФ продовжує формувати кадровий резерв для функціонування захопленої Запорізької АЕС, залучаючи до цієї системи молодь із TOT та інтегруючи її до російської системи професійної підготовки й працевлаштування.

<https://t.me/znppofficial/1804>

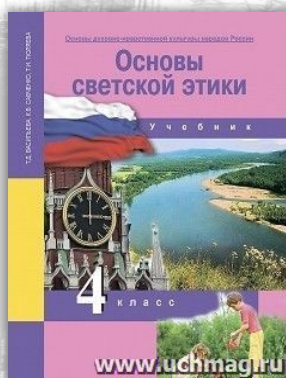
- З нового навчального року т.зв. «міністерство освіти ДНР» запровадило для учнів четвертих класів модуль «Основы православной культуры» як предмет за вибором.

За даними окупаційної адміністрації, його вже обрали близько 70% школярів, тоді як модуль «Основы светской этики» - лише 30%.

Рішення про вибір навчального модуля ухвалюється в умовах повного контролю окупаційної адміністрації над освітнім процесом, що ставить під сумнів добровільність такого вибору.

Таким чином релігійний компонент дедалі активніше використовується поряд із військово-патріотичними та історичними програмами як інструмент формування в українських дітей російської державної, культурної та цивілізаційної ідентичності.

<https://t.me/andriyshTime/63266> <https://www.uchmag.ru/estore/e165903> <https://surli.cc/dwfjsy>

МІЛІТАРИЗАЦІЯ ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ

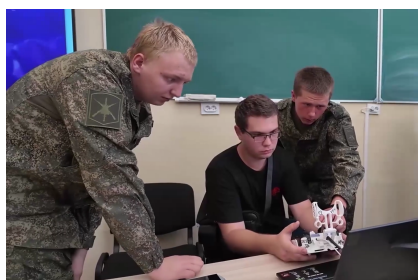
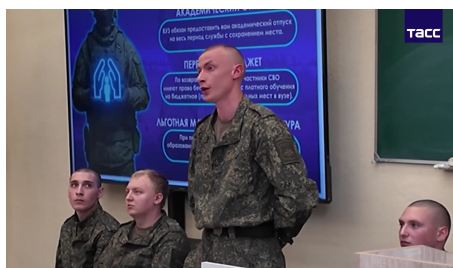

- Військовослужбовці окремого батальйона військ безпілотних систем (далі - ВБС) 3-ї загальновійськової армії Південного угруповання військ зустрілися зі студентами т.зв. "Луганського державного університету імені Володимира Даля".

Юнаки, які раніше підписали контракти з ВБС та є діючими військовими, були присутні як активні представники російських сил безпілотних літальних апаратів.

Російські військовослужбовці представили інформацію про навчання, військові пільги, фінансові стимули та винагороди за знищення цілей. Студенти оглянули моделі безпілотників, що використовуються в бойових операціях, переглянули відеозаписи операцій безпілотників та потренувалися пілотувати на авіасимуляторах.

<https://tass.ru/obschestvo/27873569>

- В Севастополі у фізкультурно-оздоровчому комплексі «Спартак» стартував військово-спортивний курс «Рубіж. Шлях воїна», організований для підлітків віком від 12 до 18 років.

У програмі беруть участь 80 вихованців спортивних шкіл олімпійського резерву. Протягом курсу вони проходять навчання з тактичної медицини, радіаційного, хімічного та біологічного захисту, інженерної та вогневої підготовки, тактики, психологічної підготовки, а також вивчатимуть роботу з безпілотними літальними апаратами.

Навчання проводитимуть військовослужбовці та ветерани т.зв. «СВО», які ділитимуться з підлітками власним бойовим досвідом. Проєкт реалізує регіональна т.зв. «Асоціація ветеранів СВО» за фінансової підтримки окупаційної влади Севастополя.

<https://t.me/razvozhaev/22062>

- Активісти руху "Жовта Стрічка" повідомляють, що окупаційна влада агітує абітурієнтів з ТОТ Херсонщини вступати на навчання до технічних вишів РФ за програмою держкорпорації "Ростех".

Пропонують спеціальності у сфері авіабудування, машинобудування, автоматизації, техносферної безпеки та інших інженерних напрямів.

За інформацією активістів, серед залучених до програми навчальних закладів є й "Алабуга Політех" - заклад, пов'язаний із виробництвом БпЛА типу Shahed.

https://t.me/yellowribbon_ua/13786

- За даними руху опору "Жовта Стрічка", окупаційна влада на ТОТ Херсонщини та в Криму проводить поквартирні перевірки документів і телефонів, примушуючи чоловіків та жінок з медичною освітою ставати на військовий облік.

Без відповідного штампа в паспорті людям відмовляють у виплаті компенсацій за пошкоджене майно та перебої з електропостачанням. Під час перевірок також вилучають українські SIM-карти, шукають будь-які зв'язки з Україною, а людей без офіційної роботи чи підтвердженої інвалідності можуть примусово мобілізувати.

https://t.me/yellowribbon_ua/13775

- Команда учнів школи №22 з окупованого Харцизька взяла участь в окружному етапі всеросійської військово-патріотичної гри «Зарниця 2.0», який проходив у Волгоградській області РФ.

До змагань залучили команди з російських регіонів, а також з т.зв. «ДНР» та «ЛНР». Учасники віком 11–13 років проходили підготовку та випробування за військовими напрямками, зокрема як штурмовики, сапери, військові кореспонденти, медики, оператори безпілотників і зв'язківці. Організаторами виступили молодіжний пропагандистський рух «Движение первых», «Юнармія» та центр «Воїн» за підтримки Міністерства оборони РФ.

<https://surl.li/dozxit> <https://surl.li/qezljt> <https://surl.li/iaprtu>

- З нового навчального року окупаційна влада посилює мілітаризацію та ідеологізацію освіти.

Міністр просвіти РФ Сергій Кравцов заявив, що частку початкової військової підготовки в предметі «Основи безпеки і захисту Батьківщини» збільшать до 50% навчального часу замість нинішніх 20%.

Нововведення передбачає суттєве розширення військового компонента шкільної програми, зокрема навчання, пов'язаного з початковою військовою підготовкою, вивченням безпілотних літальних апаратів та проведенням навчальних зборів.

Крім того, з нового навчального року в школах РФ, а відповідно і на ТОТ, запровадять новий предмет - «Духовно-моральна культура России». За словами Кравцова, для його викладання вже відібрано 83 «герої», серед яких є учасники т.зв. «СВО», про яких планують створити документальні фільми.

<https://m.interfax.ru/1098305>

- Центр розвитку військово-спортивної підготовки та патріотичного виховання молоді «Воїн» вперше провів літню військово-патріотичну зміну «Час юних героїв» на базі Всеросійського дитячого центру «Орлюнок» у Краснодарському краї.

Участь у програмі взяли 120 підлітків із 26 регіонів РФ включно з ТОТ.

Заняття проводили інструктори чуваської філії Центру «Воїн», серед яких були ветерани бойових дій. Програма включала тактичну та вогневу підготовку, основи тактичної медицини, навчання роботі з безпілотними літальними апаратами та елементи снайперської підготовки.

Крім практичних занять, для учасників організували зустрічі з учасниками т.зв. «СВО», перегляд «патріотичних» фільмів у межах проєкту «ВОИН.Кино», військово-спортивні ігри, відвідування місць бойової слави, театралізовані постановки, концерти та інші заходи. Підлітків також залучали до активностей, пов'язаних із висвітленням військової тематики, зокрема в ролі «воєнкорів».

Завершальним етапом зміни стала комплексна тактична гра, під час якої учасники відпрацьовували навички вогневої підготовки, тактичної медицини, орієнтування на місцевості та евакуації умовного постраждалого.

<https://t.me/crvsp2023/12624>

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА СИТУАЦІЯ НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ

- На ТОТ Херсонської та Запорізької областей спостерігаються перші труднощі зі збиранням врожаю.

Окремі сільськогосподарські підприємства та фермерські господарства стикаються з нестачею дизельного пального, необхідного для роботи збиральної техніки.

Причинами є ускладнена доставка пального на ТОТ, а також встановлені обмеження на продаж великих обсягів пального. Це ускладнює поповнення запасів саме в період активної збиральної кампанії.

За інформацією ЦНС, значна частина наявного пального спрямовується на забезпечення потреб російських військових підрозділів. На цьому тлі запаси, які залишаються у розпорядженні аграрного сектору, поступово скорочуються, що впливає на темпи проведення польових робіт.

У разі подальшого дефіциту пального окремі господарства можуть бути змушені переглядати графіки роботи техніки або відкладати частину робіт зі збирання врожаю, що створює додаткові труднощі для проведення жнив.

<https://surl.li/vmdonc>

- За повідомленням т.зв. «міністерства майнових і земельних відносин Запорізької області», у користування вже передано 618 об'єктів житлового фонду з ознаками «безхазяйності».

Найбільшу частину житла (454 об'єкти) передали співробітникам силових структур. Ще 40 квартир і будинків отримали працівники сфери охорони здоров'я, 12 - працівники освіти, а 112 об'єктів передали іншим категоріям громадян.

<https://tass.ru/obschestvo/27886099>

- В Криму почали встановлювати таксофони через регулярні перебої з мобільним зв'язком.

У Джанкої встановили п'ять апаратів, ще один - на Театральній площі в Євпаторії. Окупаційна влада пояснює це необхідністю забезпечити можливість виклику екстрених служб через нестабільний мобільний зв'язок.

https://t.me/yellowribbon_ua/13770

- Представник кадастру та картографії РФ (далі - Росреєстр) заявив, що на ТОТ України було виявлено 1,9 млн об'єктів нерухомості, відсутніх у Єдиному державному реєстрі нерухомості, та 63000 «невикористаних» земельних ділянок загальною площею 916,4 га.

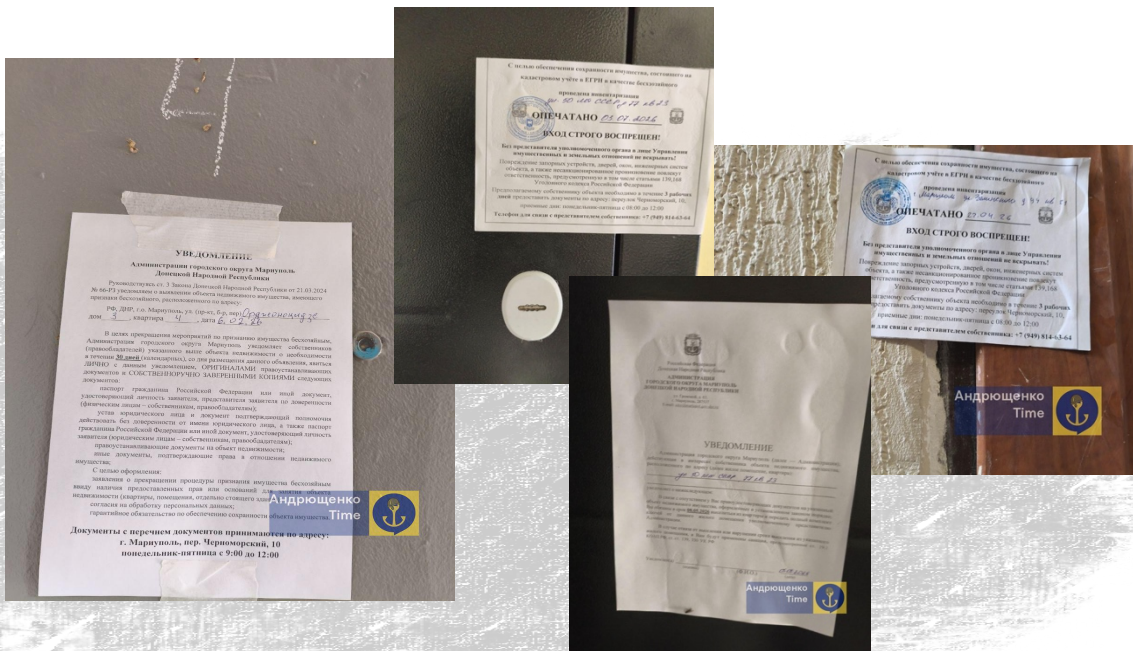
З вересня 2024 року російські чиновники реалізують комплексний проєкт з інвентаризації на ТОТ Донецької, Луганської, Запорізької та Херсонської областей, який включає виявлення майна, уточнення його меж та характеристик, а також виявлення «безхазяйного» майна та «невикористаних» земельних ділянок. Цю роботу планується завершити до кінця поточного року. Зараз в Росреєстрі міститься 7 млн об'єктів на ТОТ, по яких зареєстровано 3,7 млн прав.

<https://tass.ru/nedvizhimost/27867611>

- У Маріуполі набирає обертів виселення та експропріація квартир, які визнали «безхазяйними» та націоналізували.

За інформацією керівника Центру вивчення окупації Петра Андрющенка, підтверджено щонайменше 10 випадків видачі ордерів на квартири, де зараз живуть законні власники. Звернення до «суду» не дають результату. По суті, одночасно підтверджують законність права власності та законність видачі нового ордеру.

<https://t.me/andriyshTime/63001>

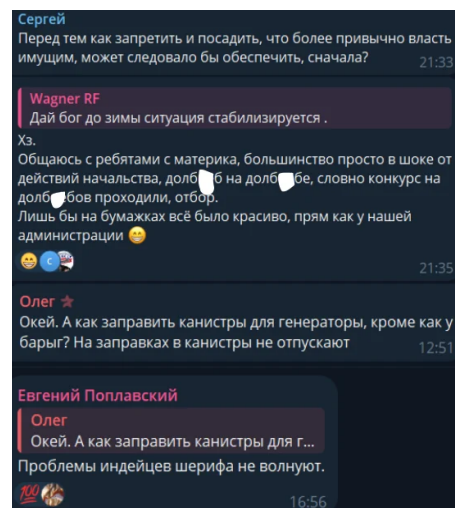
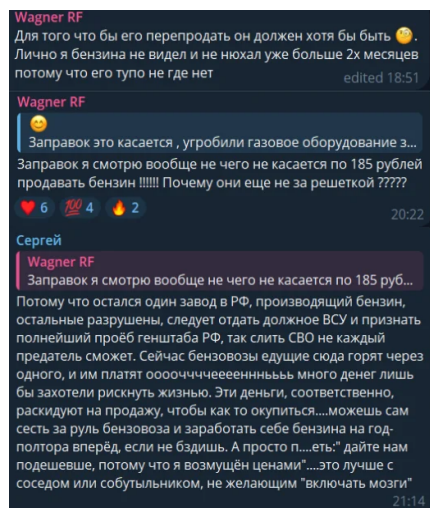
У місцевих Telegram-каналах почали поширюватися повідомлення про можливу кримінальну відповідальність за перепродаж бензину. У публікаціях зазначається, що такі дії можуть кваліфікуватися як незаконна підприємницька діяльність. Автори дописів згадують штрафи до 300 тисяч рублів, а у випадку організованої діяльності можливе покарання у вигляді позбавлення волі строком до п'яти років.

Водночас у коментарях місцеві жителі звертають увагу, що основною проблемою залишається не сам факт перепродажу, а відсутність стабільного постачання бензину. Мешканці повідомляють про тривалий дефіцит пального, обмеження продажу на АЗС та неможливість придбати бензин навіть для побутових потреб, зокрема заправки генераторів.

За повідомленнями місцевих ресурсів, у російському месенджері MAX блокуються окремі групи, присвячені пошуку пального та інформації про його наявність на АЗС. Також т.зв. «губернатор Запорізької області» Євген Балицький закликав мешканців не поширювати інформацію про місця продажу бензину, пояснюючи це «міркуваннями безпеки».

Попри повідомлення мешканців про черги, обмеження та відсутність пального на частині АЗС, представники окупаційної адміністрації заявляють, що ситуація із забезпеченням паливом перебуває під контролем.

<https://surl.li/edxjpp>

Відтепер випускники шкіл, які не склали державну підсумкову атестацію, можуть бути зараховані до училищ без успішного проходження іспитів.

Таке рішення пояснюють необхідністю забезпечити набір до закладів професійної освіти, які стикаються зі скороченням кількості вступників. Спрощення вимог до вступу свідчить про кадровий дефіцит у системі професійної освіти на ТОТ Луганщини.

<https://t.me/luhanskaVTSA/36792>

- Через дефіцит палива в Севастополі скасовують один із популярних автобусних маршрутів, який сполучав селище Качу з центром міста - площею Ушакова.

Причиною такого рішення називають проблеми з паливом - перевізники не можуть придбати дизельне паливо за ринковою ціною. За повідомленнями активістів, вартість літра дизпалива зросла до 145 рублів, тоді як тариф на проїзд у 150 рублів встановлювався за ціни пального близько 76 рублів.

Через зростання витрат перевізники відмовляються працювати за чинними тарифами, що призводить до скорочення транспортного сполучення. Скасування маршруту ускладнює пересування мешканців між населеними пунктами та є черговим наслідком проблем із логістикою і забезпеченням на півострові.

https://t.me/yellowribbon_ua/13708

- Росіяни продовжують планомірно знищувати школи на ТІТ Херсонської області.

Мешканці села Горностаївка записали звернення до т.зв. "губернатора Херсонської області" Володимира Сальдо з проханням не закривати школу у їхньому селі. Втім це не допомогло, школа все ж таки буде закрита.

В минулому році школу закрили у сусідній Федорівці. Дітей звідти перевели до Горностаївки, а тепер школу зачиняють і там.

<https://surl.li/ojuset>

- У Новій Каховці місцева адміністрація не справляється з аваріями на водогоні.

Спільно з т.зв. "мінбудом" вона у терміновому порядку намагається вирішити масштабні проблеми централізованого водопостачання.

Багатомісячний занепад, брак кваліфікованих кадрів та відсутність обслуговування мереж призвели до того, що місто опинилося на порозі повної комунальної катастрофи.

Окупаційна адміністрація змушена створювати екстрені робочі групи через повну зупинку насосних станцій та прориви на магістральних лініях водопостачання, які вони не можуть ліквідувати стандартними силами. Колаборанти намагаються стягнути залишки техніки з сусідніх районів, оскільки аварії загрожують залишити без води не лише цивільних, а й ключові військові об'єкти та бази дислокації росіян в місті.

https://t.me/yellowribbon_ua/13748

- Пошкодження електромереж в Криму мають критичний характер.

Відновлення стабільного електропостачання може тривати щонайменше 2–3 місяці, а для частини споживачів це означає не погодинні відключення, а повну відсутність електрики.

Водночас спроби окупаційної адміністрації перерозподілити потужності між районами фактично зірвалися через конфлікти між керівництвом місцевих електромереж. Зокрема, критичною залишається ситуація в Сакському районі.

https://t.me/yellowribbon_ua/13743

■ На ТОТ Луганщини погіршується гуманітарна ситуація.

У селищі Бараниківка місцеві жителі повідомляють про критичний дефіцит води та продуктів харчування.

За їхніми словами, у населеному пункті повністю відсутні питна й технічна вода, неможливо придбати продукти харчування. Єдиний магазин, який забезпечував селище товарами, припинив роботу після того, як його власники постраждали внаслідок атаки безпілотної: жінка загинула, чоловік отримав поранення. Саме вони, за словами місцевих мешканців, продовжували доставляти продукти до Бараниківки, незважаючи на ризики. Жителі стверджують, що неодноразово зверталися за допомогою до окупаційної адміністрації, однак їхні звернення залишаються без реагування.

<https://surl.li/knyfna>

■ Деякі магазини в Донецьку через перебої в логістиці мають майже порожні полиці.

https://t.me/yellowribbon_ua/13739 https://t.me/yellowribbon_ua/13749

■ Окупаційна адміністрація продовжує створювати штучні обмеження та посилювати контроль на в'їзді до Кримського півострова.

Наразі діють чіткі ліміти: дозволено мати при собі до 200 літрів бензину в каністрах ємністю до 40 літрів. Будь-які великі бочки (від 50 літрів і більше) повністю заборонені через нібито «складність огляду».

Водночас правила одночасного провезення різних видів палива є максимально жорсткими. Везти разом бензин і скраплений газ категорично заборонено (виняток становлять лише заводське ГБО автомобіля та дрібні туристичні балончики). Якщо ж транспортувати виключно газ, то встановлено ліміт у 100 літрів.

Логістичний глухий кут на Кримському мосту дав закономірний результат - ціни на пальне на півострові вкотре виросли.

У мережі з'явилося фото чека з АЗС "Крим-Ойл" на трасі Сімферополь-Севастополь, де за 40 літрів бензину марки AI-100 водій змушений був викласти 11 600 рублів. Тобто 290 рублів за один літр пального.

https://t.me/yellowribbon_ua/13733 https://t.me/yellowribbon_ua/13717

ОПІР УКРАЇНЦІВ РОСІЙСЬКІЙ ОКУПАЦІЇ

- Ініціатива Президента України Bring Kids Back UA з повернення додому українських дітей, яких депортувала та примусово перемістила РФ, пропонують допомогу з виїздом з окупації - безкоштовно, конфіденційно та з повним супроводом навіть при відсутності документів.

<https://t.me/BringKidsBackUA/114>

РОСІЯ СИСТЕМНО ПОШИРЮЄ СТРАХИ ПРО ВИЇЗД З ОКУПАЦІЇ:

- «в Україні небезпечно»
- «ніхто не допоможе»
- «повернення неможливе»

Це частина інформаційного тиску, щоб люди залишилися під контролем РФ

АЛЕ ВИ НЕ ЗАЛИШАЄТЕСЯ САМ НА САМ ІЗ ЦИМИ ВИКЛИКАМИ

**Міф №1
«ХЛОПЦІВ ОДРАЗУ ЗАБЕРУТЬ ДО АРМІЇ»**

ВІЙЗД З ОКУПОВАНОЇ ТЕРИТОРІЇ — ЦЕ ОКРЕМИЙ ГУМАНІТАРНИЙ І ПРАВОВИЙ ПРОЦЕС.

Після повернення кожна людина проходить індивідуальну оцінку потреб у Центрі захисту прав дитини: житло, документи, освіта, стан здоров'я, психологічна підтримка.

МЕТА — ДОПОМОГТИ АДАПТУВАТИСЯ І ВІДНОВИТИ НОРМАЛЬНЕ ЖИТТЯ.

Чоловіки до 22 років включно мають право вільно виїжджати за кордон для навчання та розвитку.

Якщо у вас є конкретні питання чи страхи — команди, які супроводжують виїзд, нададуть індивідуальну консультацію та пояснять кожен етап.

**Міф №2
«БЕЗ ДОКУМЕНТІВ МЕНЕ НІКУДИ НЕ ПРОПУСТЯТЬ»**

ВІДСУТНІСТЬ УКРАЇНСЬКОГО ПАСПОРТА ЧИ ID-КАРТКИ — НЕ ПРИЧИНА ЗАЛИШАТИСЯ В ОКУПАЦІЇ.

Організації, які допомагають із виїздом у межах ініціативи Bring Kids Back UA, супроводжують дітей і молоді найі в останніх ситуаціях із документами. Маршрут і рішення підбираються індивідуально.

ПІСЛЯ ПОВЕРНЕННЯ ДОПОМАГАЮТЬ:

- ♦ відновити документи
- ♦ отримати юридичний супровід
- ♦ вступити до українського закладу освіти
- ♦ пройти адаптацію

Вступити до університету можна навіть зі свідоцтвом про народження, а документи оформити вже після зарахування.

**Міф №3
«Я НАЗАВЖДИ ВІДРІЗКУ СЕБЕ ВІД ДОМУ»**

Цей страх роками підживлює російська пропаганда.

АЛЕ ДІМ — ЦЕ НЕ ОКУПАЦІЯ. ДІМ — ЦЕ РІДНІ, МОВА, ПАМ'ЯТЬ, КОРИННЯ Й ПРАВО БУТИ СОБОЮ

ВІЛЬНА УКРАЇНА — ЦЕ МОЖЛИВІСТЬ:

- ♦ навчатися
- ♦ будувати своє майбутнє
- ♦ жити без страху
- ♦ самостійно обирати свій шлях

Ваше життя не має чекати.

ВАС СУПРОВОДЖУЮТЬ НА КОЖНОМУ ЕТАПІ

партнери допомагають:

- підготувати документи
- пояснюють маршрут і ризики
- залишаються на зв'язку під час усього шляху
- зустрічають після перетину кордону

КОНСУЛЬТАЦІЇ З ПИТАНЬ ДОСТУПУ ДО ОСВІТИ

ГО «МІПІ «Альменда»
0 800 309 110,
Telegram, WhatsApp, Viber,
info@almenida.org

ГО «Крим SOS»
+38 063 477 16 19,
+38 096 224 01 23,
+38 095 277 53 55 (Signal,
Telegram, WhatsApp, Viber),
help@krymsos.com

Bring Kids Back UA
Ініціатива Президента
України
info@bringkidsback.org.ua

Пресвідомство
Президента України
в АР Крим
0 800 512 192,
+38 067 547 65 75
(WhatsApp / Viber)
zvernenia@ppr.gov.ua

Уповноважений Верховної
Ради України
з Прав Людини:
0800 50 17 20,
+38 093 406 80 17 (WhatsApp, Viber,
Telegram),
herline@ombudsman.gov.ua

ГО «Донбас SOS»
0 800 309 110,
+38 093 500 69 18 (Telegram,
WhatsApp, Viber),
info@dombassos.org

БФ «Схід SOS»
0 800 332 414,
+38 068 827 2895 (Telegram),
+38 095 374 82 70 (Viber),
info@schidsos.org

ЯКЩО ВИ ТІЛЬКИ ПЛАНУЄТЕ ВИЇЗД, ЗВЕРТАЙТЕСЯ ДО ЦИХ ДОВІРЕНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ:

Save Ukraine
0 800 33 31 29
info@saveukraine.org
t.me/SaveUkraineOfficial
www.saveukraine.org

Українська мерська
за права дитини
Телефон / Viber / Telegram:
+380 50 015 58 46
https://childrights.org.ua

Helping to Leave
+380 (93) 177 64 58
https://t.me/helpingtoleave_bot
https://www.plakhta.org

Humanity
Telegram: @humanity_ask2

Bring Kids Back UA
Ініціатива Президента
України
info@bringkidsback.org.ua

БФ «Плакhta»
@Plakhta_BF (Telegram)
plakhta.org@gmail.com
https://www.plakhta.org

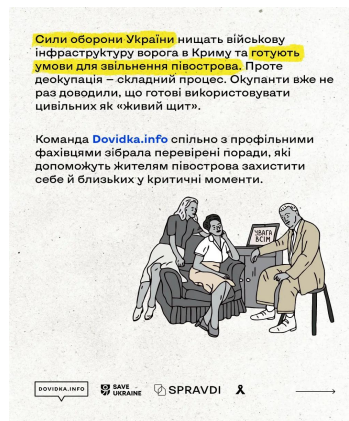
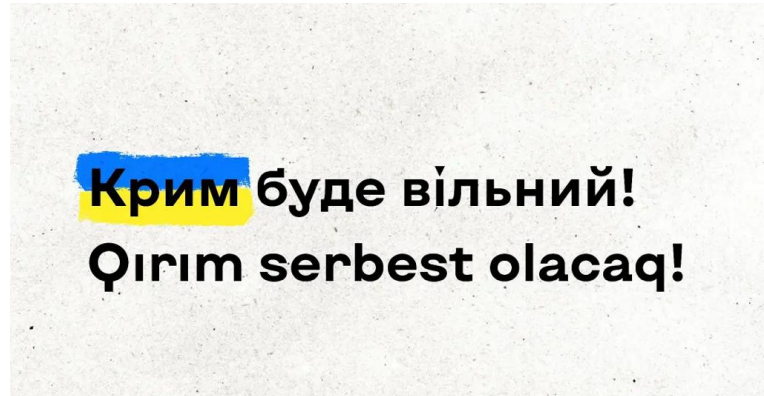
Уповноважений
Верховної Ради України
з Прав Людини:
Безкоштовна гаряча лінія:
+38 044 299 74 08
Телефон / Viber / Telegram:
+38 093 406 80 17

СКАНУЙТЕ QR-КОД ТА ПІДПИСУЙТЕСЯ НА КАНАЛ BRING KIDS BACK UA, ЩОБ:

- ♦ дізнаватися історії повернення українських дітей
- ♦ отримувати перевірені факти про злочини РФ проти дітей
- ♦ дізнаватися, як світ об'єднується заради повернення українських дітей додому

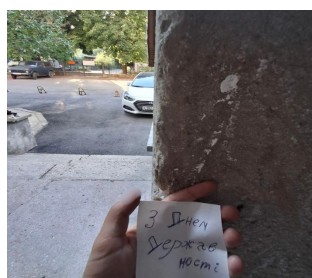
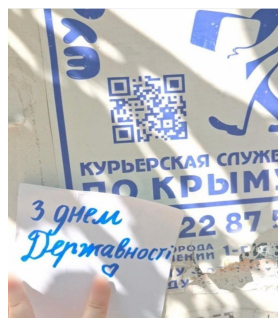
- Команда dovidka.info Центру стратегічних комунікацій створила «Dovidka.Крим» - poradnik для жителів півострова з чіткими і перевіреними інструкціями на випадок бойових дій та надзвичайних ситуацій.

https://t.me/yellowribbon_ua/13752

- 15 липня на ТОТ українці відзначили День Української Державності. Попри тиск, заборони та спроби нав'язати іншу реальність, вони залишаються частиною України.

https://t.me/yellowribbon_ua/13759

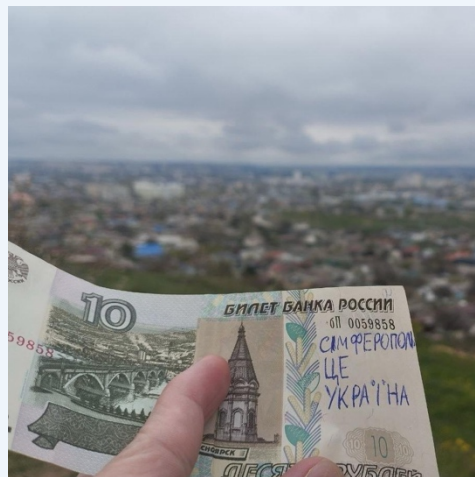
- Жителі Маріуполя на тлі руйнування міста розповсюджують листівки про те, що Маріуполь - це Україна.

https://t.me/yellowribbon_ua/13736

- Свій зв'язок з Україною не перестають доводити мешканці Симферополя.

https://t.me/yellowribbon_ua/13703

- Волонтери “Добробату” у Запоріжжі терміново прибули на місце, щоб допомогти людям ліквідувати наслідки російської атаки: закривати вибиті вікна, розбирати завали та бути поруч у найважчі моменти.

https://t.me/dobrobat_in_ua/18183

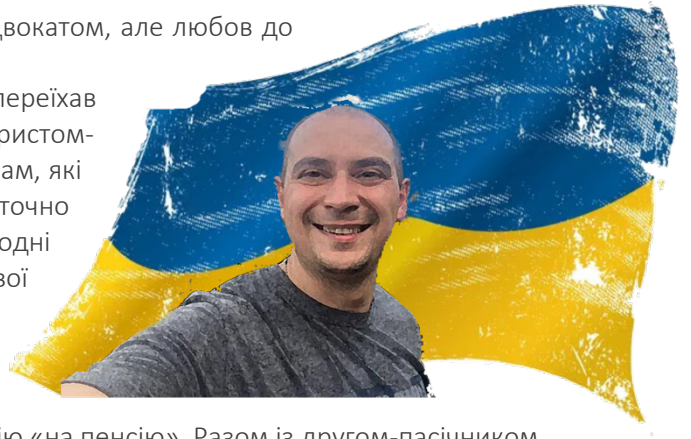

НОВЕ ЖИТТЯ В ЕВАКУАЦІЇ

- Денис Шахбаз'ян захопився бджільництвом ще в дитинстві, допомагаючи дідусеві на невеликій пасіці в рідному Хрустальному.

За освітою він юрист і багато років працює адвокатом, але любов до бджіл залишалася з ним завжди.

Після окупації Луганщини у 2014 році Денис переїхав до Лисичанська. Саме там, працюючи юристом-волонтером і допомагаючи місцевим пасічникам, які втратили бджіл через отруєння, він остаточно вирішив зайнятися бджільництвом. Напередодні повномасштабного вторгнення придбав свої перші десять вуликів.

24 лютого 2022 року Денис вдруге був змушений залишити дім. Виїхавши до Києва, він зрозумів, що більше не хоче відкладати мрію «на пенсію». Разом із другом-пасічником із Рубіжного вони вирішили відновити пасіку. Прихисток знайшли на Чернігівщині, де місцеві жителі не лише допомогли з житлом, а й надали землю для роботи.

Сьогодні партнери доглядають уже 40 бджолосімей та обробляють майже п'ять гектарів землі. Вони висівають медоноси, експериментують із новими культурами й виробляють рідкісний фацелієвий мед, який став візитівкою їхнього бренду «Медодай».

Замість масового виробництва Денис робить ставку на крафтову продукцію. Пасічники створюють подарункові набори, брендований мед, розширюють асортимент свічками та іншими продуктами бджільництва, а також співпрацюють із бізнесом, який використовує мед як корпоративний подарунок.

Для Дениса пасіка - не лише бізнес, а й спосіб відновлення після пережитого. Ще на Луганщині він започаткував формат «зеленого туризму»: гості могли відвідати пасіку, поспостерігати за роботою бджіл, власноруч відкачати мед, випити трав'яного чаю та відпочити на природі. Через війну цей проєкт довелося залишити, але тепер він планує відродити його вже на Чернігівщині.

Надалі Денис хоче, щоб «Медодай» став не лише успішним бізнесом, а й місцем, яке об'єднуватиме людей, особливо переселенців, навколо спільної справи, підтримки та любові до своєї землі.

<https://sd.ua/news/38595>

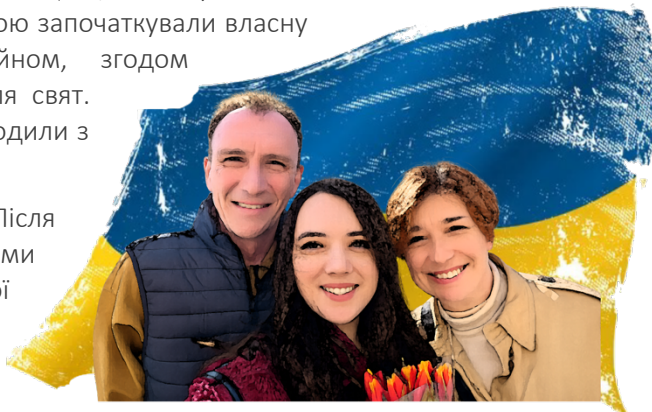

■ **Історія Марини та Андрія Тітаренків розпочалася у 1994 році в Лисичанську.**

Вона працювала технологинею скловиробництва, він був військовим. Після скорочення в армії Андрій разом із дружиною започаткували власну справу: спочатку займалися аеродизайном, згодом відкрили магазини сувенірів та товарів для свят. Їхній бізнес розвивався, а замовлення надходили з різних міст Донеччини та Луганщини.

У 2014 році війна змінила життя родини. Після захоплення Лисичанська проросійськими бойовиками Андрій повернувся до військової служби. Їхній син Іван, який тоді закінчував школу, разом із друзями розповсюджував листівки «Донбас - це Україна».

Ситуація в місті стрімко загострювалася. На вулицях дедалі частіше з'являлися озброєні люди, а проукраїнська позиція ставала дедалі ризикованішою. Коли містом поповзли чутки, що окупанти можуть перекрити виїзд, родина вирішила не чекати. Зібрали найнеобхідніше й поїхали до Києва. Іван вступив до Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, а Марина відкрила невелику торгову точку в торговельному центрі біля станції метро «Позняки». Та щойно українські військові звільнили Лисичанськ, вони повернулися додому. Поступово місто оговтувалося. Марина відновила роботу, а у 2020 році Андрія перевели служити до Золотого - майже поруч із домом.

24 лютого 2022 року родина знову опинилася перед вибором - залишатися чи їхати. Марина згадує, як навколо панував хаос - у магазинах розбирали продукти, люди в паніці виїжджали. Вона поїхала до свого магазину, щоб відпустити працівників і повернути клієнтам передплати за замовлення. Наступного дня разом із подругою залишила Лисичанськ.

Перші місяці родина жила на Дніпропетровщині, ближче до підрозділу Андрія. Згодом він отримав переведення до Львова, куди переїхала Марина з донькою. Але разом вони були недовго - військового знову відправили на фронт, цього разу на Бахмутський напрям. Під час боїв Андрій отримав поранення, а Марина поїхала до нього у Краматорськ, щоб підтримати під час відновлення.

У цей час родина переживала й інші важкі випробування. Після втрати сина під час строкової служби у 2019 році Марина почала працювати над собою, вчитися бачити можливості навіть у складних обставинах.

Новий етап життя розпочався разом із донькою Марією, яка закінчила Харківську державну академію дизайну і мистецтв.

«Ти вмієш малювати, я вмію продавати. Давай щось робити», — сказала їй Марина. Так вони придбали перший принтер і термопреси та почали створювати сувенірну продукцію. Назву для майстерні знайшли випадково. Під час прогулянки Львовом вони побачили врятованих сов у притулку для тварин. Марія намалювала перший логотип із совою - так з'явилася «Дивна птаха».

Сьогодні це онлайн-майстерня, де Марина та Марія створюють чашки, футболки, блокноти та інші сувеніри з авторськими принтами. Розвивати виробництво допомогла грантова підтримка: за 300 тисяч гривень вони придбали професійне обладнання - комп'ютер, плотер і термопреси, що дозволило перейти до повного циклу виготовлення продукції.

Вироби «Дивної птахи» представлені у туристичних центрах Львова, на ветеранських ярмарках та у крамницях партнерів. Для Марини це не лише можливість заробітку, а й спосіб знайомитися з іншими ветеранами та родинами військових, знаходити нові ідеї й підтримку.

Залишивши рідний Лисичанськ, бізнес і звичне життя, Марина створила нову справу там, де починала все з нуля.

Її «Дивна птаха» стала символом того, що навіть після втрат людина може знову знайти сили творити й рухатися вперед.

<https://surl.li/zbqgku>

